

noget. Tiden var nu mere med industrien end med landbruget, derfor måtte det faglige indrette sig herefter (Herning Højskole for tekstil- og beklædningsindustrien!) Men ørerne var døve, og så gik det da sådan, som Damgaard maliciøst bemærker, at nu er det ikke højskoleeleverne, der træder frem på vigtige poster, nu er det *forstanderne* fra højskolerne. Havde man lyttet til Aage Damgaard, havde det været til gavn for højskolen.

Højskoleelev, kunstlærer og erhvervsmand; det har været hovedrollerne i den udadvendte del af Aage Damgaards liv. Her i erindringerne fremtræder triumfen: samarbejdet med Carl-Henning og det værk, der kom ud af det på Angli-fabrikken og ligeledes det frugtbare samarbejde med havearkitekt C. Th. Sørensen. Det mod, Aage Damgaard viste ude i den midtjyske region, var stort. Han lod kunstnerne arbejde på stedet og fik et nært forhold til mange af dem. (»Jeg elsker ham til sidste krone«, sagde store Robert (Jacobsen)).

Det fremgår tydeligt af erindringsbogen, at Aage Damgaard har et horn i siden på bedrevindende intellektuelle og bureaukrater. »Man har ikke opdaget, at for at lede en kompliceret industri skal man have samme etiske holdning som en betroet embedsmand«, siger han. Hans erfaringer fra erhvervslivet er meget forskelligartede. Med lune fortælles om fiaskoer og succeser. Med brunkulsbrydningen gik det ikke for godt, og brødrene Damgaard endte sågar i Herning ret hos dommerfuldmægtig Thestrup, indbyrdes stridende. Heldigvis udvirkede Knud Thestrup et forlig. Bedre gik det med tekstilvirksomheden under krigen. Hvem andre end Aage Damgaard har bygget fabrik delvis med Grand Hotel i Odense som forbillede? Jo, selvironien gnistrer. Den, der læser denne bog, vil få et ind-

tryk af reel jysk liberalisme ud efter det radikale. Her, hvor Aage Damgaard nærmer sig midten af 60'erne, er det ikke skjorter (»den eneste garanti, man kan give på en skjorte er, at den kryber«) men bøffer, han specialiserer sig i; heldigvis er den væsentlige dekorationskunst, som han har stået fadder til, sikret for eftertiden.

Men vigtigst er den personlighed og de rødder, der gjorde det muligt.

Ib Gejl

E.J. Saabye: *I medvind. En søofficers erindringer*. (Gyldendal, 1981). 179 s., ill., 158,- kr.

Der er to uomgængelige krav, som må være opfyldt, når man beslutter sig for at udsende en erindringsbog: man skal kunne fortælle – og man skal have *noget* at fortælle. Kontreadmiral E.J. Saabyes bog indfrier begge disse krav. Han er både en glimrende fortæller og en mand, der gennem et langt liv har oplevet mangt og meget, der nok kan interessere en bredere kreds af læsere.

Bogen samler sig – efter nogle indledende afsnit om bedsteforældrenes og forældrenes generation – om Saabyes 48 år i søværnets tjeneste. Forfatteren må have ført flittigt dagbog gennem årene, for han har nøje rede på alle datoer og udkommandoer og sågar også navne på både overordnede og undergivne på de forskellige tjenestesteder.

Det er således ikke så få af søværnets mere eller mindre kendte skikkelser, der passerer over bogens sider ledsaget af forfatterens venlige, men ikke tandløse kommentarer. Tydeligst tegnes nok billedet af viceadmiral Vedel, der som bekendt måtte træde til som værnets chef ved Rechnitzers fremtvungne afgang i 1940, en post han bestred helt til 1958.

Beskrivelsen af situationen omkring

9. april 1940 indtager en central plads i bogen. Forfatteren var tjenstgørende på Lynetten og dermed vidne både til den tyske besættelsesmagts indtrængen i Københavns havn og til den danske regerings passivitet. Hans kritik af politikerne i almindelighed og P. Munch (der var »uforbæderlig i sin defaitisme«) i særdeleshed overgås kun af hans skarpe fordømmelse af flådens chef, admiral Rechnitzer. Denne mand, der havde specialiseret sig i »springavancementer på kontorstolen«, holdt sit værn i uvidenhed i dagene op til 9. april. »Der er ingen ko på isen – landlov som sædvanlig,« meddelte søværnskommandoen som svar på Saabys forespørgsel i den kritiske situation den 8. april 1940.

Men forfatterens bitterhed, der tydeligt skinner igennem i besættelsesafnittet, præger ellers ikke bogen, hvor søofficeren Saabye med lune præsentere læseren for sine mange talenter. Forfatteren optræder både som sejlsportsmand, fægtemester, tryllekunstner og bogbinder, men først og sidst er det dog rollen som jæger og lystfisker, der har gjort det store indhug i Saabys fritid.

Friluftslivet med jagt og fiskeri går som en rød tråd gennem bogen, og det kommer derfor ikke som nogen overraskelse, når forfatteren i sit afslutningskapitel understreger, at dette liv har været »som medicin mod tjenstlige ærgrelser«. Det under man gerne Saabye, men måske havde hans bog været endnu mere værdifuld, hvis jægeren var gledet lidt mere i baggrunden til fordel for søofficeren *med* de tjenstlige ærgrelser!

Saabye skriver godt og medrivende – enkelte steder kniber det dog med sammenhængen – og han demonstrerer gang på gang den overflod af humor og selvironi, der er særlig velgørende i et uniformsmiljø.

Bogen er forsynet med et nydeligt billedmateriale og udstyret med et praktisk – om end ikke fyldestgørende – personregister.

P.C. Willemoes Jørgensen

Niels Åge Nielsen: *Mellem jyske modstandsfolk*. (Forlaget ZAC, 1980). 134 sider, ill., kr. 148,-.

Tage Revsgaard Andersen: *En studie i rødt, hvidt og blå*. (Forlaget ZAC, 1981). 203 sider, ill. Kr. 168,-.

Helge Larsen: *Da i går var i dag. I. Fra Korsør arrest via Vestre Fængsel til Horserød*. (Forlaget ZAC, 1980). 57 sider, ill. Kr. 68,-.

David Hejgaard: *I det lange løb. En kommunistes erindringer fra besættelsestidens Danmark*. (Forlaget Tiden, 1981). 310 sider. Kr. 90,-.

På det sidste dukker der erindringer op fra den ene efter den anden af de gamle kommunister fra besættelsestiden. Det er i sig selv glædeligt. Det er ikke fra den side, strømmen af memoarer hidtil har flydt. Med korte mellemrum har forlaget Zac i beskedent udstyr udsendt erindringer af daværende student, senere cand. mag. og undervisningsassistent Niels Åge Nielsen, journalist (undertiden redaktør) ved »Arbejderbladet«, typograf Helge Larsen og kommis Tage Revsgaard Andersen. Der synes at være lagt op til en hel serie. På kommunisternes eget forlag er kommet bind to af daværende fagforeningssekretær David Hejgaards erindringer strækkende sig fra 1941 til 1945.

Der skulle være nok at skrive om. Niels Åge Nielsen var centralt placeret i kommunisternes arbejde og Frit Danmark i Århus, kom senere i ledelsen af region II og endte som kommunisternes repræsentant i den »Jyllands-ledelse«, der skulle holde styr på Jyllandslederen, oberstløjtnant Vagn Bennike.